

ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาล

ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลสหรัฐอเมริกา

ห้องสมุดในสหรัฐอเมริกาส่วนมากที่จัดแยกสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้โดยเฉพาะ นิยมจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลตามระบบการจัดหมู่ของสำนักงานศูนย์เอกสาร เพราะเป็นระบบวิธีการเก็บรวบรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่สะดวกและเป็นที่พอใจของบรรณารักษ์³⁰³

การจัดหมู่ระบบนี้คิดค้นใช้ในห้องสมุดของแผนกเอกสาร (Division of Public Documents) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล เริ่มใช้มาตั้งแต่ ประมาณปี ค.ศ. ๑๘๘๕ ถึง ค.ศ. ๑๙๐๓ และจัดพิมพ์เผยแพร่เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๔³⁰⁴ การจัดหมู่ระบบนี้ได้ใช้กันมาเป็นเวลานาน มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ข้อปลีกย่อยเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของสถานที่ราชการที่มีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงานอยู่เสมอ แต่ยังคงหลักการเดิมไว้ ด้วยการ จัดเรียงสิ่งพิมพ์ตามลำดับหน่วยราชการที่เป็นผู้แต่ง³⁰⁵

หลักการในการจัดหมู่ (Principles of the System)

เครื่องหมายของผู้แต่ง (Author Symbols)

ผู้แต่ง (Author) คือหน่วยงานที่จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาล ซึ่งแยกออกเป็น กระทรวง กรม กอง สำนักงาน หน่วยงานย่อยจะรวมอยู่กับหน่วยใหญ่เรียงกันไป

³⁰³Boyd, op.cit., p.35.

³⁰⁴Superintendent of Documents, op.cit., p.Introduction.

³⁰⁵Ellen Jackson, A Manual for ..., op.cit., p.36.

เป็นลำดับ^{๓๐๖} โดยมีวิธีการแบ่งดังนี้

- การแบ่งครั้งที่ ๑ บอกกระทรวง
- การแบ่งครั้งที่ ๒ บอกกรม กอง และหน่วยงานย่อย ๆ ที่สังกัดอยู่ใน
กระทรวงเดียวกัน
- การแบ่งครั้งที่ ๓ บอกประเภทของสิ่งพิมพ์
- การแบ่งครั้งที่ ๔ บอกเลขหนังสือ (Book Number) เครื่องหมาย
ที่เริ่มทั้งตัวอักษร ตัวเลขและเครื่องหมายต่าง ๆ^{๓๐๗}

๑. การแบ่งครั้งที่ ๑ จะใช้ตัวอักษรซึ่งเป็นอักษรย่อของกระทรวงนั้น ๆ เป็น
เครื่องหมายแทนกระทรวง เช่น "A" ใช้สำหรับ Agriculture Department
"JU" สำหรับ Judiciary^{๓๐๘} เป็นต้น เครื่องหมายที่ใช้แทนชื่อกระทรวง
และองค์การรัฐบาล - ในสหรัฐอเมริกา มีดังต่อไปนี้

- ✓ A. Agriculture Department
- AC. Arms Control and Disarmament Agency
- ✓ C. Commerce Department
- ✓ CC. Federal Communications Commission
- CR. Civil Rights Commission
- ✓ CS. Civil Service Commission
- CZ. Panama Canal Company and Canal Zone Government
- ✓ D. Defense Department
- DC. District of Columbia

³⁰⁶ Superintendent of Documents, op.cit., p.1.

³⁰⁷ Boyd, op.cit., p.561.

³⁰⁸ Superintendent of Documents, loc.cit.

FA. Fine Arts Commission
FAA. Federal Aviation Agency
FCA. Farm Credit Administration
FHL. Federal Home Loan Bank Board
FM. Federal Mediation and Conciliation Service
FMC. Federal Maritime Commission
FP. Federal Power Commission
FR. Federal Reserve System Board of Governors
FS. Health, Education, and Welfare Department
(Formerly Federal Security Agency)
FT. Federal Trade Commission
FTZ. Foreign Trade Zones Board
GA. General Accounting Office
GP. Government Printing Office
GS. General Services Administration
HH. Housing and Home Finance Agency
I. Interior Department
IA. United States Information Agency
IC. Interstate Commerce Commission
J. Justice Department
Ju. Judiciary (Courts of the United States)
L. Labor Department
LC. Library of Congress
LR. National Labor Relations Board
Na. National Academy of Sciences

- NAS. National Aeronautics and Space Administration
 NC. National Capital Planning Commission
 NMB. National Mediation Board
 NS. National Science Foundation
 P. Post Office Department
 Pr. President of United States
 PrEx. Executive Office of the President
 RA. National Railroad Adjustment Board
 RnB. Renegotiation Board
 RR. Railroad Retirement Board
 S. State Department^{๓๐๘}

๒. การแบ่งครั้งที่ ๒ ใช้ตัวเลขแสดงการแบ่งย่อยออกไปเป็นเครื่องหมายแสดง กรม กอง และองค์การต่าง ๆ สำนักงานเลขานุการกระทรวงทุกกระทรวงจะเป็นเลข ๑ เสมอ^{๓๑๐} กรมต่าง ๆ ก็จะเป็นเลขต่อ ๆ ไป ยิ่งเป็นหน่วยงานที่ย่อยลงไปมากก็จะมีตัวเลขสูงขึ้น การจัดเรียงลำดับกรม กอง สำนักงาน จัดไว้ตามลำดับอักษร ตั้งแต่แรกคิดขึ้นใช้ สำหรับหน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่จะต้องให้หมายเลขถัดไป จึงทำให้เห็นไปว่าไม่ได้เรียงไว้ตามลำดับอักษร เพราะสามารถที่จะเพิ่มเติมตัวเลขได้โดยไม่จำกัด หลังตัวเลขจะมีเครื่องหมาย . ด้วยเสมอ^{๓๑๑} ดังตัวอย่างต่อไปนี้

C1. Commerce Department Secretary

³⁰⁹Ibid., p.9.

³¹⁰Ellen Jackson, A Manual for ..., op.cit., p.37.

³¹¹Ibid., p.38.

- C3. Census Bureau
- C4. Coast and Geodetic Survey
- C13. National Bureau of Standards
- C18. Foreign and Domestic Commerce bureau
- C21. Patent Office
- C30. Weather Bureau
- C35. Technical Service Office^{๓๑๒}

๓. การแบ่งครั้งที่ ๒ เป็นเครื่องหมายบอกประเภทของสิ่งพิมพ์ให้ใช้ตัวเลขสำหรับแสดงประเภทสิ่งพิมพ์ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ จัดพิมพ์จะต้องมีเครื่องหมาย :
 กอขวางท้ายด้วยเสมอ^{๓๑๓} ดังนี้

- ๑ : รายงานประจำปี (Annual Reports)
- ๒ : สิ่งพิมพ์ทั่ว ๆ ไป (General Publications) หมายถึงสิ่งพิมพ์ที่ไม่ใช่หนังสือชุด เป็นสิ่งพิมพ์เบ็ดเตล็ดที่ไม่สามารถจัดเข้าไว้ในประเภทอื่นได้
- ๓ : นิตยสาร (Bulletin)
- ๔ : หนังสือที่จัดพิมพ์หมุนเวียนเป็นประจำ (Circulars)
- ๕ : กฎหมาย (Laws)
- ๖ : กฎข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่ง (Regulations, Rules, and Instructions)
- ๗ : ข่าว (Releases)
- ๘ : หนังสือคู่มือ คู่มือ กอแนะนำ (Handbooks, Manuals, Guides)^{๓๑๔}

³¹² Boyd, op.cit., p.562.

³¹³ Ellen Jackson, A Manual for ..., op.cit., p.39.

³¹⁴ Superintendent of Documents, op.cit., p.1 - 2.

สำหรับประเภทของสิ่งพิมพ์ที่หน่วยราชการจัดพิมพ์แตกต่างออกไปจากประเภทที่กล่าวมานี้ ก็ให้พิจารณาเพิ่มหมายเลขมากขึ้นไปอีก^{๓๑๕} เช่น

A1.35 : สมุดพับของกระทรวงเกษตร

A1.36 : นิตยสารทางค่านวิชาการศึกษาของกระทรวงเกษตร^{๓๑๖}

๔. การแบ่งครั้งที่ ๔ เลขหนังสือ (Book numbers) เป็นเลขที่ช่วยให้ระบบการจัดหมู่ของระบบนี้สมบูรณ์ จัดไว้เป็นลำดับที่ ๔ ต่อจากเครื่องหมาย : สิ่งพิมพ์ที่จะมีการแบ่งถึงครั้งที่ ๔ นี้ ได้แก่หนังสือที่มีเลขลำดับกำกับไว้หรือรายงานประจำปี^{๓๑๗} สำหรับเอกสารที่มีหมายเลขประจำเป็นลำดับชุด ให้เติมหมายเลขลงไปข้างหลังเครื่องหมาย เช่น สมุดพับของกระทรวงเกษตรหมายเลข ๓๘๑ จะเป็น A1.35 : 381 และถ้าจัดพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ หรือครั้งที่ ๓ ก็ให้เพิ่มหมายเลข ๒ และ ๓ ลงไปพร้อมทั้งเครื่องหมาย / ค้วย ก็จะได้เป็น A1.35 : 381/2 และ A1.35 : 381/3 สำหรับสมุดพับของกระทรวงเกษตร หมายเลข ๓๘๑ ที่จัดพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓^{๓๑๘}

สำหรับรายงานประจำปี ให้ใช้เลข ๓ ตัวหลังของปี ค.ศ. เป็นเลขประจำหนังสือ เช่น รายงานประจำปีของสำนักงานเลขานุการ กระทรวงเกษตรประจำปี ค.ศ. ๑๙๕๔ จะเป็น A1.1:954^{๓๑๘} และถ้าเป็นรายงานประจำปีที่รวมไว้มากกว่า ๑ ปีขึ้นไปก็ให้ใส่หมายเลขต่อไปอีก ๒ เลข เช่น เลขทะเบียนประจำปีของกองทัพเรือ

315 Ibid.

316 Boyd, op.cit., p.563.

317 Ellen Jackson, A Manual for ..., op.cit., p.40.

318 Superintendent of Documents, op.cit., pp.2 - 3.

319 Ibid.

สหรัฐ ค.ศ. ๑๙๕๔ - ๑๙๕๕ จะเป็น D208.107 : 954 - 55^{๓๒๐} (Annual Register of the U.S. Naval Academy, 1954 - 1955).

ตัวอย่าง เลขหมู่ ตามระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลของสำนักงานศูนย์เอกสาร

A1.1 : 946 กระทรวงเกษตร, สำนักงานเลขานุการกระทรวง, รายงานประจำปี ค.ศ.๑๙๔๖ (Agriculture Department, Secretary Annual Report, 1946)

C30.14 : 73^{๑๐} กระทรวงพาณิชย์, กองตรวจอากาศ, รายงานการตรวจอากาศประจำเดือน, เล่มที่ ๗๓, หมายเลข ๑๐ (Commerce Department, Weather Bureau, Monthly weather Review, V.73, No.10)

FS5.3 : 947^๕ หน่วยรักษาความปลอดภัยสหพันธรัฐ, หน่วยการศึกษา, นิตยสาร, ค.ศ.๑๙๔๗, หมายเลข ๘ (Federal Security Agency Education office, Bulletin, 1947, No.8)^{๓๒๑}

แผนการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลของสำนักงานศูนย์เอกสารที่จัดให้มีตัวเลขและเครื่องหมายไว้ให้เพียงพอที่จะนำมาใช้กับสิ่งพิมพ์รัฐบาลตามที่กล่าวมานี้ ย่อมอำนวยความสะดวกแก่บรรณารักษ์ห้องสมุดที่คิดจะจัดรวมสิ่งพิมพ์ไว้เป็นพวกหนึ่งโดยเฉพาะ เลขหมู่นี้สำนักงานศูนย์เอกสารจัดไว้ให้ประจำหนังสือทุกเล่มที่สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลจัดพิมพ์ โดยจัดพิมพ์ไว้ใน Monthly Catalog ที่จัดพิมพ์จำหน่ายเป็นรายเดือนโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามที่กล่าวมานี้ บรรณารักษ์ห้องสมุดสามารถจัดหนังสือขึ้นชั้นได้ทันทีโดยการทำเครื่องหมายรายการที่ห้องสมุดได้รับไว้ใน Monthly Catalog หรือจัดทำบัตรรายการตามเลขหมู่ที่ได้จัดไว้ให้

³²⁰ Superintendent of Documents, *op.cit.*

³²¹ Boyd, *op.cit.*

บางประเทศได้นำระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลสหรัฐอเมริกาไปดัดแปลงใช้จัดสิ่งพิมพ์รัฐบาล เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น

ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลฟิลิปปินส์

ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลฟิลิปปินส์ดัดแปลงมาจากระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลของสำนักงานกฤษฎีกาเอกสารแห่งสหรัฐอเมริกา สมาคมห้องสมุดเฉพาะของประเทศฟิลิปปินส์ (The Association of Special Libraries of the Philippines) ได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งร่วมกันพิจารณาการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลฟิลิปปินส์ (Philippine Government Documents Classification) ขึ้นใช้เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๘ โดยจัดพิมพ์ลงในวารสารของสมาคมห้องสมุดเฉพาะเล่มปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓ - ๔ ประจำเดือน กันยายน - ธันวาคม ๑๙๕๘^{๓๒๒} แต่เนื่องจากระบบการจัดที่ได้อำมาใช้ไม่ทันสมัยคามการเปลี่ยนแปลงของหน่วยราชการ สมาคมห้องสมุดเฉพาะจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเมื่อ ค.ศ. ๑๙๖๐ เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ และปรับปรุงระบบการจัดเสียใหม่ สำเร็จเมื่อเดือนมิถุนายน ๑๙๖๒^{๓๒๓}

เครื่องหมายของผู้แต่ง

นับว่าหน่วยราชการผู้จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นผู้แต่งหนังสือโดยการจัดเรียงสิ่งพิมพ์ไว้ตามหน่วยงานผู้จัดพิมพ์ ทำการจัดแบ่งตามลำดับและชนิดของสิ่งพิมพ์เป็น ๓ ชั้น คือ ชั้นที่ ๑ เป็นตัวอักษรบอกให้ทราบกระทรวง ชั้นที่ ๒ เป็นตัวเลขบอกกรมกองและ

322 "The Classification Scheme for Philippine Government Publications. Revised, 1962", prepared by The Committee on Cataloging and Classification of the Association of Special Libraries of the Philippines, ASLP Bulletin, Vol. 8, No. 3 - 4 (September - December, 1962), p. 29.

323 Ibid.

สำนักงาน ชั้นที่ ๓ เป็นตัวเลขมีจุดศรนิยมนอกประเภทของสิ่งพิมพ์

การแบ่งครั้งที่ ๑ เป็นการแบ่งตามอักษรตัวแรกที่ย่อมาจากชื่อกระทรวงต่าง ๆ
มีดังนี้

- A. Dept. of Agriculture and Natural Resources
- C. Dept. of Commerce and Industry
- E. Office of Economic Coordination
- ED. Dept. of **E**ducation
- F. Dept. of Finance
- FA. Dept. of Foreign Affairs
- G. Dept. of General Services
- H. Dept. of Health
- J. Dept. of Justice
- L. Dept. of Labor
- LG. Local **G**overnment
- M. Miscellaneous Independent Offices (Includes Independent Bodies like Central Bank, Commission an Elections, General Auditing Office, University of the Philippines, etc.)
- N. Dept. of National Defense
- P. Office of the President
- PW. Dept. of Public Works and Communications
- X. Judiciary
- Y. Legislative bodies of the Philippines^{๓๒๔}

324 Ibid., pp. 30 - 31.

การแบ่งครั้งที่ ๒ ตัวเลขที่ใช้ต่อจากตัวอักษรจะเป็นกรมและหน่วยงาน
ที่ย่อยลงไป เลข ๑ จะเป็นเลขของสำนักงานเลขานุการกระทรวง^{๓๒๕} ซึ่งตัวเลข
จะเรียงกันไปตามลำดับกรมและกอง ดังนี้

- C. Commerce and Industry, Dept.of
- C1. Office of the Secretary
- C10. Bureau of Census and Statistics
- C15. Civil Aeronautics Board
- C30. Cooperative Administration Office
- C33. Office of Coordinator of Services
- C40. Bureau of Commerce
- C45. Fair Trade Board
- C47. Bureau of Fiber Inspection Service
- C55. Bureau of Industrial Promotion
- C58. National Marketing Corporation
- C60. No-dollar Import Office
- C70. Philippines Patent Office
- C75. Producers Incentive Board
- C80. Securities and Exchange Commission
- C85. Sugar Quota Administration
- C90. Weather Bureau^{๓๒๖}

325 Ibid.

326 Ibid., p.36.

การแบ่งครั้งที่ ๓ เป็นตัวเลขบอกประเภทของสิ่งพิมพ์คล้ายกับการแบ่งหมู่ตามวิธีเขียน (Form Divisions) ของการแบ่งหมู่แบบทศนิยมของคิวอี้ เวลาเขียนต้องมีจุดทศนิยมอยู่ข้างหน้าด้วย ตัวเลขบอกประเภทของสิ่งพิมพ์มีดังต่อไปนี้

๑. รายงาน (Reports)
๒. นิตยสาร (Bulletins)
๓. หนังสือเวียน (Circulars) บันทึก (Memoranda) ระเบียบ (Orders) หนังสือโต้ตอบ (Correspondence)
๔. บรรณานุกรม (Bibliographies) และครรรชนี (Index)
๕. วารสารและสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์เป็นประจำ (Periodicals and Other Regularly Issued Publications)
๖. สุนทรพจน์ (Addresses) คำปราศรัย (Speeches)
๗. สถิติ (Statistics)
๘. การศึกษาและการวิจัย (Studies and Researches) การสำรวจ (Surveys)
๙. สิ่งพิมพ์เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Publications)

ตัวอย่างเลขหมู่ ตามระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลฟิลิปปินส์

ED70.2 ฟิลิปปินส์(สาธารณรัฐ), กองโรงเรียนรัฐบาล, นิตยสาร

สำหรับสิ่งพิมพ์ของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นให้จัดไว้ตามชื่อจังหวัดหรือเมืองนั้น ๆ ถ้าชื่อจังหวัดและเมืองซ้ำกัน ให้วางเล็บคำจังหวัดหรือเมืองไว้ด้วย เช่น Tarlac (Town) Tarlac (Province)

หมายเหตุ

ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงชื่อหน่วยงานโดยที่ยังคงสังกัดในกระทรวงเดียวกัน เลขหนังสือแต่ละเล่มจะคงเป็นเลขเดิมและให้จัดสิ่งพิมพ์ไว้ที่ชื่อหน่วยงานซึ่งเปลี่ยนใหม่ แล้วทำบัตรโยงไปที่ชื่อเก่า ถ้าหน่วยงานนั้นเปลี่ยนไปสังกัดกระทรวงอื่นจะต้องเปลี่ยนทั้งเลขและตัวอักษรประจำหน่วยงานไปไว้ที่กระทรวงใหม่ และจัดทำบัตรโยงจากหน่วยงานเดิมไปไว้ที่ใหม่ด้วย^{๓๒๘} สำหรับกรณีที่เปลี่ยนชื่อหน่วยงานแต่สิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์อยู่นั้นยังคงให้หมายเลขติดต่อกันไปตามลำดับที่ได้จัดไว้แต่เดิม ควรจัดเรียงสิ่งพิมพ์ไว้ที่ชื่อซึ่งเปลี่ยนแปลงครั้งหลังสุดแล้วจัดทำบัตรโยงไปที่ชื่อเก่า^{๓๒๙}

ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลทั้งของสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์นี้ ถ้านำมาดัดแปลงใช้กับการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยบ้างก็น่าจะทำได้ ผู้เขียนจึงได้ศึกษาเพื่อนำมาดัดแปลงใช้กับสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย ดังที่จะได้เสนอแนะโดยการให้ชื่อว่าระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย (Thai Government Publications Classification) มีรายละเอียดในการจัดหมู่ดังต่อไปนี้

ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย

เครื่องหมายของผู้แต่ง

กำหนดให้หน่วยราชการผู้จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นผู้แต่งสิ่งพิมพ์นั้น จัดสิ่งพิมพ์เรียงไว้ตามลำดับหน่วยงานของทางราชการซึ่งแบ่งออกเป็นกระทรวง ทบวง กรมและองค์การตามการแบ่งส่วนราชการของไทย ซึ่งแบ่งส่วนราชการออกเป็น ๑๓ กระทรวง กับ ๘ ทบวงการ เมืองที่มีฐานะเทียบเท่ากรม แต่ละกระทรวงแบ่งออกเป็น กรม กอง

³²⁸Ibid., p.32.

³²⁹Ibid., p.33.

และแผนก^{๓๓๐}

วิธีการจัด มีวิธีการจัดแบ่งดังต่อไปนี้

การแบ่งครั้งที่ ๑	จัดตามลำดับกระทรวง
การแบ่งครั้งที่ ๒	จัดตามลำดับกรม กอง และองค์การ ที่สังกัดอยู่ใน
กระทรวงเดียวกัน
การแบ่งครั้งที่ ๓	จัดตามประเภทของสิ่งพิมพ์
การแบ่งครั้งที่ ๔	จัดตามเลขหนังสือ

โดยมีเครื่องหมายที่ใช้เป็นตัวอักษร ตัวเลข และเครื่องหมายต่าง ๆ

๑. การแบ่งครั้งที่ ๑ เครื่องหมายแทนกระทรวง ใช้แทนด้วยตัวอักษร ตามที่คณะกรรมการร่างระเบียบงานสารบรรณ^{๓๓๑} ได้กำหนดอักษรประจำกระทรวง และทบวงการ เมืองไว้สำหรับใช้ในการโต้ตอบหนังสือราชการ เพื่อจะได้ทราบว่าเป็นหนังสือที่จัดทำไปจากกระทรวงใด สมควรที่จะนำมาใช้เป็นอักษรย่อประจำกระทรวง และทบวงการ เมือง ดังนี้

สร.	สำนักนายกรัฐมนตรี
กท.	กระทรวงกลาโหม
กค.	กระทรวงการคลัง
กต.	กระทรวงการต่างประเทศ
กษ.	กระทรวงเกษตร
คค.	กระทรวงคมนาคม

^{๓๓๐}สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน .บริการสวัสดิการ ก.พ., พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน กฎ ก.พ. และระเบียบปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม (พิมพ์ครั้งที่ ๒.; พระนคร : ๒๕๑๑), หน้า ๑๐๓ - ๑๑๑

^{๓๓๑}บุญชู เจนพนัส (ผู้รวบรวม), จำอธิบพระ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.๒๕๑๖ และภาคผนวก (พระนคร : บริการสวัสดิการ ก.พ., ๒๕๑๑), หน้า ๓๕.

พท.	กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ
มท.	กระทรวงมหาดไทย
บช.	กระทรวงยุติธรรม
ศช.	กระทรวงศึกษาธิการ
ศก.	กระทรวงเศรษฐกิจ
สส.	กระทรวงสาธารณสุข
อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
รบ.	ราชบัณฑิตยสถาน
สน.	สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)
พว.	สำนักพระราชวัง
รค.	สำนักราชเลขาธิการ ^{๓๓๒}

๒. การแบ่งครั้งที่ ๒ เกร็ดหมายแทนกรม กอง ให้เป็นตัวเลขตามระเบียบงานสารบรรณเช่นกันที่ได้กำหนดให้เลขประจำกรมต่าง ๆ ไว้ ใช้เลขหมู่แรก ๒ ตัว เริ่มแต่ ๐๑ เรียงไปตามลำดับ โดยถือตามกรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม และพระราชกฤษฎีกาจัดแบ่งส่วนราชการ^{๓๓๓} สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีของทุกกระทรวงจะเป็นเลข ๐๑ และสำนักงานปลัดกระทรวงจะเป็นเลข ๐๒ เสมอ ยกเว้นสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งไม่มีสำนักเลขาธิการรัฐมนตรีและสำนักงานปลัดกระทรวง กรมต่อ ๆ ไปก็ให้จัดเรียงเลขไปตามลำดับ^{๓๓๔}

สำหรับหน่วยงานระดับกอง ให้ใช้เลขหมู่หลังอีก ๒ ตัว เริ่มแต่ ๐๑, ๐๒ ไปตามลำดับต่อท้ายเลขหมู่ประจำกรม ๒ ตัวแรก จัดเรียงไปตามลำดับ ดังนั้นหน่วยงานระดับกองจะมีเลขประจำ ๔ ตัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

^{๓๓๒} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๔ - ๓๖.

^{๓๓๓} เรื่องเดียวกัน.

^{๓๓๔} เรื่องเดียวกัน.

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

กองกลาง	สร. ๐๑๐๑
กองคลัง	สร. ๐๑๐๒
ส่วนทรวรราชการ กองธุรการ	สร. ๐๑๐๓
ส่วนทรวรราชการ กองงานผู้ทรวรราชการ	สร. ๐๑๐๔
ส่วนทรวรราชการ กองงานสืบสวน	สร. ๐๑๐๕ ^{๓๓๕}

การกำหนดเลขประจำกอง ขวดยงานในแคะกระทรวง ทบวง กรม นั้น กระทรวงหรือทบวงการ เมือง เป็นผู้กำหนดเลขขึ้นไว้สำหรับส่วนราชการในสังกัด เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมก็จะ เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมได้^{๓๓๖}

สำหรับองค์การในสังกัดกระทรวงต่าง ๆ ปรากฏว่า สำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงเกษตร ได้จัดลำดับหมายเลขไว้ เป็นเกี่ยวกับกรมต่าง ๆ โดยจัดเรียงลำดับหมายเลขต่อไปจากเลขของกรม สำหรับองค์การในสังกัดกระทรวงอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวนี้ไม่ได้จัดลำดับหมายเลขไว้ให้ แต่ละองค์การ ไม่มีเลขที่หนังสือตามเลขที่ของกระทรวงในสังกัด ผู้เขียนเห็นว่าควรจะได้ลำดับหมายเลขไว้ในกระทรวงต้นสังกัดเหมือนกัน เพื่อจะได้เหมือนกัน จึงได้ลำดับหมายเลขขององค์การในสังกัดกระทรวงเดียวกับต่อจากเลขของกรม โดยจัดเรียงตามลำดับอักษรขององค์การในสังกัดกระทรวงเดียวกับไว้ด้วยกัน การกำหนดชื่อองค์การต่าง ๆ คงได้ตามที่ปรากฏในแผนผังส่วนราชการ (Thai Government Organization Charts)

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๐๗

การแบ่งครั้งที่ ๒ นี้ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีของทุกกระทรวงจะต้อง

^{๓๓๕} เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๓.

^{๓๓๖} เรื่องเดียวกัน.

เป็นเลข ๐๑ และสำนักงานปลัดกระทรวง จะเป็นเลข ๐๒ ยกเว้นสำนักงานรัฐมนตรีซึ่งมีการแบ่งส่วนราชการแตกต่างจากกระทรวงอื่น ๆ การแบ่งครั้งที่ ๒ ตามลำดับกรมและองค์การต่าง ๆ มีดังนี้

๑. สำนักงานนายกรัฐมนตรี

- สร. ๐๑ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- สร. ๐๒ สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี
- สร. ๐๓ สำนักงานประมุข
- สร. ๐๔ สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี
- สร. ๐๕ สำนักงานสภาข้าราชการ เถรวุฒิจังหวัดชาติ
- สร. ๐๖ สำนักงานคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากร
- สร. ๐๗ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าขาออก
- สร. ๐๘ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- สร. ๐๙ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- สร. ๑๐ สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- สร. ๑๑ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม
- สร. ๑๒ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สร. ๑๓ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- สร. ๑๔ สำนักงานสภาการกีฬาแห่งชาติ
- สร. ๑๕ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ
- สร. ๑๖ สำนักงานรางวัลพัฒนาชนบท
- สร. ๑๗ กรมประชาสัมพันธ
- สร. ๑๘ กรมประชาสวัสดิการ
- สร. ๑๙ กรมอุตุนิยมวิทยา

เรื่องเดียวกัน.

- สร. ๒๐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 สร. ๒๑ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 สร. ๒๒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 สร. ๒๓ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
 สร. ๒๔ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 สร. ๒๕ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 สร. ๒๖ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 สร. ๓๓ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
 สร. ๓๔ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

- สร. ๒๗ องค์การสวนสัตว์
 สร. ๒๘ การไฟฟ้านครหลวง
 สร. ๒๙ องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 สร. ๓๐ การลิกไนต์
 สร. ๓๑ การไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ
 สร. ๓๒ องค์การส่งเสริมการค้าแห่งประเทศไทย^{๓๓๔}

หมายเหตุ

เนื่องจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 ได้จัดตั้งขึ้นหลังจากที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดเลขที่หนังสือให้
 หน่วยงานและองค์การ ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ถือปฏิบัติแล้ว หน่วยงานทั้ง ๒ นี้
 จึงต้องใช้เลขที่หนังสือออกจากองค์การต่าง ๆ ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

^{๓๓๔}สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ สร.๐๑๐๑/ว. ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์
 ๒๕๐๔ เรื่อง การกำหนดหมายเลขที่หนังสือ (ฉบับชั่วคราว)

๒. กระทรวงกลาโหม

เนื่องจากการจัดลำดับเลขของกระทรวงกลาโหมได้จัดแบ่ง เช่นหน่วยราชการ
อื่น ๆ ที่จัดลำดับเลขในระดับกรมด้วยเลข ๒ ตัว แต่ได้เลข ๔ ตัวสำหรับกรมต่าง ๆ
ดังนั้นลำดับเลขที่ของหน่วยงานในกระทรวงกลาโหมจึงแตกต่างกับกระทรวงอื่น ๆ ดัง
รายการต่อไปนี้

กท. ๐๑ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

กท. ๐๒ กองบังคับการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

กท. ๐๒๐๑ กรมเสนาบดีทหาร

กท. ๐๒๐๒ กรมพระธรรมนูญ

กท. ๐๒๐๓ กรมการเงินกลาโหม

กท. ๐๒๐๔ กรมราชองครักษ์

กท. ๐๒๐๕ กรมการพลสังฆาทหาร

กท. ๐๒๐๖ กรมการอุตสาหกรรมทหาร

กองบัญชาการทหารสูงสุด

กท. ๐๓๐๑ สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด

กท. ๐๓๐๒ กรมสารบรรณทหาร

กท. ๐๓๐๓ กรมกำลังพลทหาร

กท. ๐๓๐๔ กรมข่าวทหาร

กท. ๐๓๐๕ กรมยุทธการทหาร

กท. ๐๓๐๖ กรมส่งกำลังบำรุงทหาร

กท. ๐๓๐๗ กรมการสื่อสารทหาร

กท. ๐๓๐๘ กรมแผนที่ทหาร

กท. ๐๓๐๙ กรมการศึกษาวิชัย

- กท. ๐๓๑๐ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
 กท. ๐๓๑๑ โรงเรียนเสนาธิการทหาร

กองทัพบก

- กท. ๐๓๑๓ สำนักงานเลขานุการกองทัพบก
 กท. ๐๓๑๔ สายงานปลัดบัญชาการทหารบก
 กท. ๐๓๑๕ กรมกำลังพลทหารบก
 กท. ๐๓๑๖ กรมข่าวทหารบก
 กท. ๐๓๑๗ กรมยุทธการทหารบก
 กท. ๐๓๑๘ กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก
 กท. ๐๓๑๙ กรมการเงินทหารบก
 กท. ๐๓๒๐ กรมสารวัตรทหารบก
 กท. ๐๓๒๑ กรมจเรทหารบก
 กท. ๐๓๒๒ กรมสวัสดิการทหารบก
 กท. ๐๓๒๓ กรมสารบรรณทหารบก
 กท. ๐๓๒๔ กรมการขนส่งทหารบก
 กท. ๐๓๒๕ กรมการทหารช่าง
 กท. ๐๓๒๖ กรมการทหารสื่อสาร
 กท. ๐๓๒๗ กรมการสัตว์ทหารบก
 กท. ๐๓๒๘ กรมพลธิการทหารบก
 กท. ๐๓๒๙ กรมแพทย์ทหารบก
 กท. ๐๓๓๐ กรมยุทธโยธาทหารบก
 กท. ๐๓๓๑ กรมสรรพาวุธทหารบก
 กท. ๐๓๓๒ กองทัพบกที่ ๑
 กท. ๐๓๓๓ กองทัพบกที่ ๒
 กท. ๐๓๓๔ กองทัพบกที่ ๓
 กท. ๐๓๓๕ ฝอพลทหารบกที่ ๕

กท. ๐๓๓๖	กอง พลทหาร มา
กท. ๐๓๓๗	กองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน
กท. ๐๓๓๘	กรมยุทธศึกษาทหารบก
กท. ๐๓๓๙	วิทยาลัยการทัพบก
กท. ๐๓๔๐	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
กท. ๐๓๔๑	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
กท. ๐๓๔๒	กรมการรักษากินแดน

กองทัพอากาศ

กท. ๐๓๔๓	สำนักงานเลขาธิการกองทัพอากาศ
กท. ๐๓๔๔	กรมสารบรรณทหารอากาศ
กท. ๐๓๔๕	กรมกำลังพลทหารอากาศ
กท. ๐๓๕๐	กรมช่างทหารอากาศ
กท. ๐๓๕๑	กรมยุทธการทหารอากาศ
กท. ๐๓๕๒	กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ
กท. ๐๓๕๓	กรมสื่อสารทหารอากาศ
กท. ๐๓๕๔	กรมจเรทหารอากาศ
กท. ๐๓๕๕	กรมเรือยุทธการ
กท. ๐๓๕๖	กรมนาวิกโยธิน
กท. ๐๓๕๗	สถานีทหารเรือกรุงเทพฯ
กท. ๐๓๕๘	สถานีทหารเรือสัตหีบ
กท. ๐๓๕๙	สถานีทหารเรือสงขลา
กท. ๐๓๖๐	กรมอู่ทหารเรือ
กท. ๐๓๖๑	กรมสำรวจทางทหารเรือ
กท. ๐๓๖๒	กรมพลศึกษาทหารเรือ
กท. ๐๓๖๓	กรมแพทย์ทหารเรือ
กท. ๐๓๖๔	กรมการเงินทหารเรือ

กท. ๐๓๖๕	กรมยุทธศึกษาทหาร เรือ
กท. ๐๓๖๖	โรงเรียนนายทหาร เรือ
กท. ๐๓๖๗	กรมอุทกศาสตร์
กท. ๐๓๖๘	กรมสวัสดิการทหาร เรือ
กท. ๐๓๖๙	กรมวิทยาศาสตร์ทหาร เรือ

กองทัพอากาศ

กท. ๐๓๗๐	สำนักงานเลขาธิการ กองทัพอากาศ
กท. ๐๓๗๑	กรมสารบรรณทหาร อากาศ
กท. ๐๓๗๒	กรมกำลังพลทหาร อากาศ
กท. ๐๓๗๓	กรมช่างทหาร อากาศ
กท. ๐๓๗๔	กรมยุทธการทหาร อากาศ
กท. ๐๓๗๕	กรมส่งกำลังบำรุงทหาร อากาศ
กท. ๐๓๗๖	กรมจเรทหาร อากาศ
กท. ๐๓๗๗	กรมการเงินทหาร อากาศ
กท. ๐๓๗๘	กองบินยุทธการ
กท. ๐๓๗๙	กรมอากาศโยธิน
กท. ๐๓๘๐	กรมช่างอากาศ
กท. ๐๓๘๑	กรมสื่อสารทหาร อากาศ
กท. ๐๓๘๒	กรมสรรพาวุธทหาร อากาศ
กท. ๐๓๘๓	กรมพลศึกษาทหาร อากาศ
กท. ๐๓๘๔	กรมช่างโยธาทหาร อากาศ
กท. ๐๓๘๕	กรมขนส่งทหาร อากาศ
กท. ๐๓๘๖	กรมแพทย์ทหาร อากาศ
กท. ๐๓๘๗	กรมยุทธศึกษาทหาร อากาศ
กท. ๐๓๘๘	โรงเรียนการบิน

- กท. ๐๓๘๓ กรมสวัสดิการทหาร อากาศ
 กท. ๐๓๘๔ กรมการบินพลเรือน
 กท. ๐๓๘๕ สำนักงานผู้บังคับทหาร อากาศดอนเมือง^{๓๓๘}

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงกลาโหม

- กท. ๐๔ องค์การส่งเคราะห์ทหารผ่านศึก
 กท. ๐๕ องค์การเรือเพลิง
 กท. ๐๖ องค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป
 กท. ๐๗ องค์การแก้ว
 กท. ๐๘ องค์การทอผ้า
 กท. ๐๙ องค์การแบดเจอร์
 กท. ๑๐ องค์การฟอกหนัง^{๓๔๐}
 กท. ๑๑ โรงงานเภสัชกรรมทหาร

๓. กระทรวงการคลัง

- กค. ๐๑ สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
 กค. ๐๒ สำนักงานปลัดกระทรวง
 กค. ๐๓ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
 กค. ๐๔ กรมธนารักษ์
 กค. ๐๕ กรมบัญชีกลาง

^{๓๓๘} กระทรวงกลาโหม ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗ เรื่อง การปฏิบัติตามระเบียบงานสารบรรณใหม่และการกำหนดเลขประจำกรม กอง สำหรับใช้กับหนังสือภายนอกและภายในตามระเบียบดังกล่าว (ฉบับอัปเดต)

^{๓๔๐} ตั้งแต่หมายเลข กท.๐๔ - กท.๑๐ เป็นเลขที่ใช้ประจำของแต่ละองค์การ สำหรับ กท.๑๑ ผู้เขียนเพิ่มเติมให้เพราะหน่วยงานนี้ยังไม่มีเลขประจำ

- กค. ๐๖ กรมศุลกากร
- กค. ๐๗ กรมสรรพสามิต
- กค. ๐๘ กรมสรรพากร

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงการคลัง

- กค. ๐๙ ธนาคารแห่งประเทศไทย
- กค. ๑๐ ธนาคารออมสิน
- กค. ๑๑ ธนาคารอาคารสงเคราะห์
- กค. ๑๒ โรงงานยาสูบ
- กค. ๑๓ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
- กค. ๑๔ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

๔. กระทรวงการต่างประเทศ

- กค. ๐๑ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- กค. ๐๒ สำนักงานปลัดกระทรวง
- กค. ๐๓ กรมการเมือง
- กค. ๐๔ กรมพิธีการทูต
- กค. ๐๕ กรมเศรษฐกิจ
- กค. ๐๖ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
- กค. ๐๗ กรมสารนิเทศ
- กค. ๐๘ กรมองค์การระหว่างประเทศ

๕. กระทรวงเกษตร

- กษ. ๐๑ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- กษ. ๐๒ สำนักงานปลัดกระทรวง
- กษ. ๐๓ กรมกสิกรรม
- กษ. ๐๔ กรมการข้าว
- กษ. ๐๕ กรมประมง

- กษ. ๖๖ กรมปลูสัตว์
 กษ. ๖๗ กรมป่าไม้
 กษ. ๖๘ กรมส่งเสริมการเกษตร

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตร

- กษ. ๖๙ องค์การสวนยาง
 กษ. ๗๐ องค์การสะพานปลา
 กษ. ๗๑ องค์การอุตสาหกรรมยาง เป็น
 กษ. ๗๒ บริษัทไม้อัดไทย
 กษ. ๗๓ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
 กษ. ๗๔ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้^{๓๔๑}

๖. กระทรวงคมนาคม

- คค. ๖๑ สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
 คค. ๖๒ สำนักงานปลัดกระทรวง
 คค. ๖๓ กรมการขนส่งทางบก
 คค. ๖๔ กรมการบินพาณิชย์
 คค. ๖๕ กรมเจ้าท่า
 คค. ๖๖ กรมไปรษณีย์โทรเลข

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงคมนาคม

- คค. ๖๗ การท่าเรือแห่งประเทศไทย
 คค. ๖๘ การรถไฟแห่งประเทศไทย
 คค. ๖๙ บริษัทขนส่ง จำกัด

^{๓๔๑} สืบภาษณ์ นายเชื้อม วาสะภูติ. หัวหน้ากองกลางสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร
 วันที่ ๒๖ มีนาคม, ๒๕๑๒.

- คค. ๑๖ บริษัทเดินอากาศไทย
 คค. ๑๗ บริษัทไทยเดินเรือทะเล
 คค. ๑๘ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
 คค. ๑๙ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

๗. กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

- พก. ๖๑ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
 พก. ๖๒ สำนักงานปลัดกระทรวง
 พก. ๖๓ สำนักงานวิชาการและวางแผน
 พก. ๖๔ สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
 พก. ๖๕ กรมชลประทาน
 พก. ๖๖ กรมทรัพยากรธรณี
 พก. ๖๗ กรมทางหลวง
 พก. ๖๘ กรมพัฒนาที่ดิน
 พก. ๖๙ กรมวิเทศสหการ
 พก. ๗๐ กรมสหกรณ์ที่ดิน
 พก. ๗๑ กรมสหกรณ์พาณิชย์และชนกิจ
 พก. ๗๒ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
 พก. ๗๓ กรมการพลังงานแห่งชาติ

๘. กระทรวงมหาดไทย

- มท. ๖๑ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
 มท. ๖๒ สำนักงานปลัดกระทรวง
 มท. ๖๓ กรมการปกครอง
 มท. ๖๔ กรมการทะเบียนราษฎร
 มท. ๖๕ กรมตำรวจ
 มท. ๖๖ กรมที่ดิน

มท. ๗๗	กรมประจําสง เทราระท
มท. ๗๘	กรมโยธาเทศบาล
มท. ๗๘	กรมราชทัณฑ์
มท. ๑๐	กรมอัยการ
มท. ๑๑	สำนักผัง เมือง
มท. ๑๒	กรมแรงงาน

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

มท. ๑๓	การไฟฟ้านครหลวง
มท. ๑๔	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
มท. ๑๕	องค์การเลี้ยงไก่กระทรวงมหาดไทย

๕. กระทรวงยุติธรรม

ยช. ๑๑	สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
ยช. ๑๒	สำนักงานปลัดกระทรวง

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม

ยช. ๑๓	เขติบัณฑิตสภา
--------	---------------

๑๐. กระทรวงศึกษาธิการ

ศช. ๑๑	สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
ศช. ๑๒	สำนักงานปลัดกระทรวง
ศช. ๑๓	กรมการฝึกหัดครู
ศช. ๑๔	กรมการศาสนา
ศช. ๑๕	กรมพลศึกษา
ศช. ๑๖	กรมวิชาการ
ศช. ๑๗	กรมวิสามัญศึกษา

- ศธ. ๑๘ กรมศิลปากร
 ศธ. ๑๙ กรมสามัญศึกษา
 ศธ. ๑๐ กรมอาชีวศึกษา

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

- ศธ. ๑๑ ครูสภา
 ศธ. ๑๒ องค์การคุรุภัณฑ์ศึกษา

๑๑. กระทรวงเศรษฐกิจ

- ศก. ๑๑ สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
 ศก. ๑๒ สำนักงานปลัดกระทรวง
 ศก. ๑๓ กรมการค้าต่างประเทศ
 ศก. ๑๔ กรมการค้าภายใน
 ศก. ๑๕ กรมการค้าสินค้า
 ศก. ๑๖ กรมทะเบียนการค้า
 ศก. ๑๗ กรมเศรษฐกิจสัมพันธ์

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเศรษฐกิจ

- ศก. ๑๘ สำนักมาตรฐานสินค้า
 ศก. ๑๙ องค์การค้ำประกันสินค้า

๑๒. กระทรวงสาธารณสุข

- สส. ๑๑ สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
 สส. ๑๒ สำนักงานปลัดกระทรวง
 สส. ๑๓ กรมการแพทย์
 สส. ๑๔ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
 สส. ๑๕ กรมอนามัย

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สส. ๖๖ **โรงงานเภสัชกรรม**

๑๓. กระทรวงอุตสาหกรรม

อก. ๖๑ **สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี**

อก. ๖๒ **สำนักงานปลัดกระทรวง**

อก. ๖๓ **กรมโรงงานอุตสาหกรรม**

อก. ๖๔ **กรมวิทยาศาสตร์**

อก. ๖๕ **กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม**

องค์การต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม

อก. ๖๖ **โรงงานกระดาษไทย**

อก. ๖๗ **โรงงานกระสอบป่าน**

อก. ๖๘ **โรงงานบางกอกเย็บสานอุตสาหกรรม**

อก. ๖๙ **โรงงานสารส้ม**

อก. ๗๐ **โรงงานสุรา**

อก. ๗๑ **ศูนย์พัฒนาผลิตภัณฑ์แห่งประเทศไทย**

อก. ๗๒ **องค์การน้ำตาลไทย**

ทบวงกรม เมืองที่มีฐานะเป็นกรม

รบ. **ราชบัณฑิตสถาน**

ตย. **สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร**

พว. **สำนักพระราชวัง**

รล. **สำนักราชเลขาธิการ**

๓. การแบ่งครั้งที่ ๓ เครื่องหมายบอกประเภทของสิ่งพิมพ์ ใช้ตัวเลขสำหรับบอกประเภทของสิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานต่าง ๆ มักจะจัดพิมพ์กันมากโดยเทียบเคียงกับลักษณะประเภทสิ่งพิมพ์ของสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์ซึ่งกล่าวมาแล้ว เลขแสดงลำดับประเภทสิ่งพิมพ์จะต้องมีเครื่องหมาย : ต่อท้ายตัวเลขด้วย ดังนี้

เครื่องหมายแสดงประเภทของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย

- ๑ : ๓ รายงานประจำปี (Annual Reports)
- ๒ : ๒ สถิติ (Statistics)
- ๓ : = วารสาร นิตยสาร (Periodicals, Bulletin, Magazine, Gazette)
- ๔ : = บรรณานุกรม (Bibliographies) และครุชนี (Indexes)
- ๕ : = กฎหมาย (Laws)
- ๖ : = กฎข้อบังคับ (Regulations) ระเบียบต่าง ๆ (Rules)
- ๗ : = ตำราเรียน (Textbooks) หนังสือคู่มือ (Handbooks) คู่มือ (Manuals)
- ๘ : = การศึกษาและการวิจัย (Studies and Researches) การสำรวจ (Surveys) สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ (Special Subject)
- ๙ : = สิ่งพิมพ์เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Publications)

๔. การแบ่งครั้งที่ ๔ เลขหนังสือสำหรับสิ่งพิมพ์ที่มีหมายเลขประจำให้ใส่ตัวเลขต่อจากเครื่องหมาย : ได้แก่ตัวเลขของรายงานประจำปีและหนังสือคู่มือ รายงานประจำปีใช้เลข ๓ ตัวหลังของปี พ.ศ. เป็นเลขหนังสือ ถ้าจัดพิมพ์เป็น

342 Superintendent of Documents, loc.cit.

343 Ibid.

ครั้งที่ ๒ หรือ ๓ ให้เติมหมายเลข ๒ และ ๓ ลงไปข้างท้าย พร้อมกับเครื่องหมาย /๓๔๕

ตัวอย่าง เลขหมู่ ความระบอบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย

พท๖๒. ๔ : ๔/๒ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ, กรมทรัพย์สินทาง
ราชการ, รายงานการวิจัย, ฉบับที่ ๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒

มท๑๓. ๑ : ๕๐๔ กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง, รายงานประจำปี,
พ.ศ. ๒๕๐๔

ศษ๑๖. ๔ : ๒ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, บรรณานุกรม,
เล่มที่ ๒

ห้องสมุดนอกจากจะได้รับสิ่งพิมพ์จากหน่วยราชการในสังกัดกระทรวง ทบวง
กรมต่าง ๆ แล้ว ยังได้รับสิ่งพิมพ์จากสาคากต่างจังหวัดต่าง ๆ ที่ได้จัดพิมพ์รายงาน
ประจำปี และวารสาร แยกแยะอีกด้วย เช่น รายงานกิจการจังหวัดประจำปี วารสาร
ชุมชน เป็นต้น สิ่งพิมพ์เหล่านี้ควรจะได้จัดหมู่เช่นเดียวกับสิ่งพิมพ์อื่น ๆ สิ่งพิมพ์ของ
จังหวัดต่าง ๆ ควรมีวิธีการจัดแบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ

๑. การแบ่งครั้งที่ ๑ ให้ใช้อักษรย่อประจำจังหวัดต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ดังนี้

๑. จังหวัด	ใช้อักษร	กย.
๑. จังหวัดกระบี่	"	กย.
๒. จังหวัดกาญจนบุรี	"	กจ.
๓. จังหวัดกาฬสินธุ์	"	กส.
๔. จังหวัดกำแพงเพชร	"	กพ.
๕. จังหวัดขอนแก่น	"	ขก.
๖. จังหวัดจันทบุรี	"	จบ.
๗. จังหวัดฉะเชิงเทรา	"	ฉท.
๘. จังหวัดชลบุรี	"	ชบ.
๙. จังหวัดชัยนาท	"	ชน.

๑๐. จังหวัดชัยภูมิ	ใช้อักษร	ชย.
๑๑. จังหวัดชุมพร	"	ชพ.
๑๒. จังหวัดเชียงใหม่	"	ชร.
๑๓. จังหวัดเชียงใหม่	"	ชม.
๑๔. จังหวัดพิจิตร	"	จร.
๑๕. จังหวัดตราด	"	จต.
๑๖. จังหวัดตาก	"	จก.
๑๗. จังหวัดนนทบุรี	"	จบ.
๑๘. จังหวัดนครนายก	"	จนย.
๑๙. จังหวัดนครปฐม	"	จรุ.
๒๐. จังหวัดนครพนม	"	จนพ.
๒๑. จังหวัดนครราชสีมา	"	จรม.
๒๒. จังหวัดนครศรีธรรมราช	"	จสร.
๒๓. จังหวัดนครสวรรค์	"	จนว.
๒๔. จังหวัดนนทบุรี	"	จนบ.
๒๕. จังหวัดบราตาวิลาส	"	จบธ.
๒๖. จังหวัดน่าน	"	จนน.
๒๗. จังหวัดหนองคาย	"	จนค.
๒๘. จังหวัดบุรีรัมย์	"	จบร.
๒๙. จังหวัดปทุมธานี	"	จปท.
๓๐. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	"	จปช.
๓๑. จังหวัดปราจีนบุรี	"	จปจ.
๓๒. จังหวัดปัทมาภิ	"	จปบ.
๓๓. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	"	จพร.
๓๔. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	"	จย.
๓๕. จังหวัดพังงา	"	จพง.

๓๖. จังหวัดพัทลุง	ใช้อักษร	พท.
๓๗. จังหวัดพิจิตร	"	พจ.
๓๘. จังหวัดพิษณุโลก	"	พล.
๓๙. จังหวัดเพชรบุรี	"	พบ.
๔๐. จังหวัดเพชรบูรณ์	"	พช.
๔๑. จังหวัดแพร่	"	พร.
๔๒. จังหวัดภูเก็ต	"	ภก.
๔๓. จังหวัดมหาสารคาม	"	มค.
๔๔. จังหวัดแม่ฮ่องสอน	"	มส.
๔๕. จังหวัดยะลา	"	ยล.
๔๖. จังหวัดร้อยเอ็ด	"	รอ.
๔๗. จังหวัดระนอง	"	รน.
๔๘. จังหวัดระยอง	"	รย.
๔๙. จังหวัดราชบุรี	"	รบ.
๕๐. จังหวัดลพบุรี	"	ลบ.
๕๑. จังหวัดลำปาง	"	ลป.
๕๒. จังหวัดลำพูน	"	ลพ.
๕๓. จังหวัดเลย	"	ลย.
๕๔. จังหวัดศรีสะเกษ	"	ศก.
๕๕. จังหวัดสกลนคร	"	สน.
๕๖. จังหวัดสงขลา	"	สข.
๕๗. จังหวัดสตูล	"	สต.
๕๘. จังหวัดสมุทรปราการ	"	สป.
๕๙. จังหวัดสมุทรสงคราม	"	สส.
๖๐. จังหวัดสมุทรสาคร	"	สศ.

๖๑. สระบุรี	ไร่อัคร	สบ.
๖๒. จังหวัดสิงห์บุรี	"	สท.
๖๓. จังหวัดสุโขทัย	"	สท.
๖๔. จังหวัดสุพรรณบุรี	"	สพ.
๖๕. จังหวัดสุราษฎร์ธานี	"	สฎ.
๖๖. จังหวัดสุรินทร์	"	สร.
๖๗. จังหวัดอ่างทอง	"	อท.
๖๘. จังหวัดอุตรธานี	"	อท.
๖๘. จังหวัดอุตรดิตถ์	"	อต.
๗๐. จังหวัดอุทัยธานี	"	อน.
๗๑. จังหวัดอุบลราชธานี	"	อบ. ^{๓๔๕}

๒. การแบ่งครั้งที่ ๒ เป็นตัวเลขแสดงประเภทของสิ่งพิมพ์เช่นเดียวกับ
เครื่องหมายแสดงประเภทของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ได้กล่าวมาแล้ว

๓. การแบ่งครั้งที่ ๓ เลขประจำหนังสือสำหรับรายงานประจำปี และหนังสือชุด
ตัวอย่าง

นศ.๑ : ๕๑๐ จังหวัดนครศรีธรรมราช, รายงานประจำปี, พ.ศ.๒๕๑๐

นม.๓ : ๕๖๘ จังหวัดนครราชสีมา, วารสาร, พ.ศ.๒๕๑๔

^{๓๔๕} บุญชู เจนพนัส (ผู้รวบรวม) เรื่องเดียวกัน. ๓๘ - ๓๘.